

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039 | tālrunis 67097200 | fakss 67097277 | e-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

10.12.2020.

Nr. 160

(prot. Nr.53, 4.p)

Par atkāpes piešķiršanu no 15 minūšu ilga elektroenerģijas nebalansa norēķinu perioda piemērošanas

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) 2020.gada 3.aprīlī saņēma Latvijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora (turpmāk – pārvades sistēmas operators) akciju sabiedrības “Augstsprieguma tīkls”, vienotais reģistrācijas numurs: 40003575567, juridiskā adrese: Dārziema iela 86, Rīga, LV-1073 (turpmāk – AS “Augstsprieguma tīkls”), 2020.gada 3.aprīļa vēstuli Nr.2.5/2020/1259 ar lūgumu, pamatojoties uz Baltijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru “Elering” AS, reģistrācijas numurs: 11022625, Kadaka tee 42, 12915 Tallina, Igaunija, AS “Augstsprieguma tīkls” un “LITGRID” AB, reģistrācijas numurs: 302564383, juridiskā adrese: Viršuliškių skg. 99B, Viļņa, LT-05131, Lietuva, kopīgi sagatavoto atkāpes pieprasījumu no Eiropas Komisijas 2017.gada 23.novembra Regulas (ES) 2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas (turpmāk – Regula Nr.2017/2195) 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu ilga elektroenerģijas nebalansa¹ norēķinu perioda piemērošanu (turpmāk – Atkāpes pieprasījums), piešķirot atkāpi no Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības piemērošanas.

Regulators konstatē

1. Eiropas Komisija, ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 13.jūlija Regulu (EK) Nr.714/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā un par Regulas (EK) Nr.1228/2003 atcelšanu (turpmāk – Regula Nr.714/2009) un jo īpaši tās 18.panta 3.punkta b) un d) apakšpunktu un 5.punktu, 2017.gada 23.novembrī pieņēma Regulu Nr.2017/2195. Ar šo regulu tiek izveidoti Eiropas Savienības mēroga tehniski, darbības un tirgus noteikumi, ar ko regulē elektroenerģijas balansēšanas tirgu darbību. Ar šo regulu nosaka detalizētas elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas, tostarp kopīgus iepirkuma un norēķinu principus frekvences noturēšanas rezervēm, frekvences atjaunošanas rezervēm un

¹ Regulas Nr.2017/2195 2.panta 8.apakšpunkts. “Nebalanss” ir enerģijas daudzums konkrētā nebalansa norēķinu periodā, kas aprēķināts balansatbildīgajai pusei un kas atbilst starpībai starp piešķirto daudzumu, ko attiecina uz šo balansatbildīgo pusi, un šīs balansatbildīgās puses galapozīciju, ieskaitot visas nebalansa korekcijas, kas veiktas attiecībā uz šo balansatbildīgo pusi.

aizvietošanas rezervēm un kopīgu frekvences atjaunošanas rezervju un aizvietošanas rezervju aktivizācijas metodiku.

2. Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkts noteic, ka trīs gadu laikā pēc Regulas stāšanās spēkā, tas ir, ne vēlāk kā 2020.gada 18.decembrī, visi pārvades sistēmas operatori visās grafiku sastādīšanas zonās piemēro 15 minūšu ilgu nebalansa norēķinu periodu (turpmāk – 15 minūšu nebalansa norēķinu periods), vienlaikus nodrošinot, ka visas tirgus laika vienības robežas sakrīt ar nebalansa norēķinu perioda robežām.
3. Atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 62.panta 2.punkta d) apakšpunktam pārvades sistēmas operators var pieprasīt atkāpi no nebalansa norēķinu perioda saskaņošanas atbilstoši Regulas 53.panta 1.punktam.
4. Regulas Nr.2017/2195 62.panta 5.punkts noteic, ka elektroenerģijas pārvades sistēmas operators atkāpes pieprasījumā iekļauj vismaz šādu informāciju:
 - 4.1. noteikumi, attiecībā uz kuriem pieprasīta atkāpe;
 - 4.2. prasītais atkāpes piemērošanas periods;
 - 4.3. detalizēts plāns un grafiks, kurā norādīts, kā pēc atkāpes piemērošanas perioda beigām realizējama un nodrošināma attiecīgo šīs regulas noteikumu īstenošana;
 - 4.4. novērtējums par pieprasītās atkāpes ietekmi uz blakus esošajiem tirgiem;
 - 4.5. novērtējums par iespējamajiem riskiem balansēšanas tirgu integrācijai visā Eiropā, ko rada pieprasītā atkāpe.
5. Saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 62.panta 8.punktu, izvērtējot pieprasījumu piešķirt atkāpi vai pirms atkāpes piešķiršanas pēc savas iniciatīvas, attiecīgā regulatīvā iestāde ņem vērā šādus aspektus:
 - 5.1. grūtības, kas saistītas ar attiecīgā noteikuma vai noteikumu īstenošanu;
 - 5.2. attiecīgā noteikuma vai noteikumu riski un sekas darbības drošības ziņā;
 - 5.3. darbības, kas veiktas, lai sekmētu attiecīgā noteikuma vai noteikumu īstenošanu;
 - 5.4. attiecīgā noteikuma vai noteikumu neīstenošanas ietekme nediskriminācijas un konkurences ar citiem Eiropas tirgus dalībniekiem aspektā, jo īpaši attiecībā uz pieprasījumu reakciju un atjaunojamiem energoresursiem;
 - 5.5. ietekme uz vispārējo ekonomisko efektivitāti un viedo tīklu infrastruktūru;
 - 5.6. ietekme uz citām grafiku sastādīšanas zonām un ietekme uz Eiropas tirgus integrācijas procesu kopumā.
6. Atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 5.panta 4.punkta h) apakšpunktam apstiprinājums no katras iesaistītās dalībvalsts katras regulatīvās iestādes katrā gadījumā atsevišķi ir nepieciešams atkāpei no viena vai vairākiem šīs regulas noteikumiem atbilstoši šīs regulas 62.panta 2.punktam.
7. Saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 62.panta 6.punktu attiecīgā regulatīvā iestāde lēmumu par pieprasījumu piešķirt atkāpi pieņem sešu mēnešu laikā no dienas, kad tā saņēmusi pieprasījumu. Minēto termiņu pirms tā beigām var pagarināt par trim mēnešiem, ja attiecīgajai regulatīvajai iestādei ir nepieciešama papildinformācija no pārvades sistēmas operatora, kas pieprasa atkāpi. Termiņa pagarinājums sākas tad, kad ir saņemta pilnīga informācija.
8. Regulas Nr.2017/2195 62.panta 9.–11.punkts noteic, ka attiecīgā regulatīvā iestāde izdod argumentētu lēmumu par pieprasījumu piešķirt atkāpi. Ja attiecīgā regulatīvā iestāde piešķir atkāpi, tā norāda atkāpes darbības termiņu. Atkāpi var piešķirt tikai vienu reizi un ne ilgāk kā uz diviem gadiem, izņemot šī panta 2.punkta c) un d) apakšpunktā minētās atkāpes, ko var piešķirt līdz 2025.gada 1.janvārim. Attiecīgā regulatīvā iestāde savu lēmumu paziņo pārvades sistēmas operatoram, Energoregulatoru sadarbības aģentūrai (turpmāk – ACER) un Eiropas Komisijai. Lēmumu publicē arī tās tīmekļvietnē. Attiecīgās regulatīvās iestādes uztur reģistru, kurā reģistrē visas atkāpes, ko tās piešķirušas vai atteikušas, un vismaz reizi sešos mēnešos iesniedz ACER atjauninātu un konsolidētu

- reģistru, kura kopiju iesniedz elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīklam (turpmāk – ENTSO-E).
9. Atkāpes pieprasījumu atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 62.panta 2.punkta d) apakšpunktam un 5.punktam, kā arī koncepcijas dokumentu pēc sabiedriskās apspriešanas (turpmāk – koncepcijas dokuments) AS “Augstsprieguma tīkls” iesniedza Regulatoram ar 2020.gada 3.aprīļa vēstuli Nr.2.5/2020/1259, “Elering” AS Igaunijas regulatīvajai iestādei – 2020.gada 2.aprīlī un “LITGRID” AB Lietuvas regulatīvajai iestādei – 2020.gada 3.aprīlī.
 10. Ievērojot, ka Baltijas pārvades sistēmas operatori un regulatīvās iestādes ir vienojušās, ka sadarbība tiek īstenota angļu valodā, Atkāpes pieprasījums un ar to saistītie dokumenti ir izstrādāti un attiecīgajām regulatīvajām iestādēm atkāpes piešķiršanai iesniegti angļu valodā.
 11. Baltijas valstu regulatīvās iestādes, iepazīstoties ar Baltijas pārvades sistēmas operatoru iesniegto Atkāpes pieprasījumu un koncepcijas dokumentu, secināja, ka atkāpes pieprasījumā un koncepcijas dokumentā sniegtā informācija nav pietiekama, lai regulatīvās iestādes varētu pieņemt argumentētu lēmumu par atkāpes piešķiršanu. Baltijas valstu regulatīvās iestādes atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 6.panta 1.punktam ar 2020.gada 3.septembra vēstuli Nr.1-2.43/2315 pieprasīja Baltijas pārvades sistēmas operatoriem līdz 2020.gada 3.novembrim iesniegt grozīto atkāpes pieprasījumu, veicot šādus grozījumus atkāpes pieprasījumā:
 - 11.1. papildināt un paplašināt iemeslu (argumentu) klāstu atkāpes pieprasīšanai;
 - 11.2. sniegt pamatojumu atkāpes pieprasījumā norādītajam atkāpes darbības termiņam (līdz 2024.gada 31.decembrim);
 - 11.3. norādīt un pamatot darbības, kuras nevar veikt, lai īstenotu Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasību par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu grafika sastādīšanu zonā Regulā Nr.2017/2195 noteiktajā termiņā;
 - 11.4. norādīt un pamatot grūtības, kas rodas, ieviešot automatiskās frekvenču atjaunošanas rezerves balansēšanas enerģijas tirgū;
 - 11.5. sniegt papildu informāciju par Baltijas un Ziemeļvalstu balansēšanas tirgus sadarbību, kā arī paskaidrojumu par to, kā dažādie 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanas laiki ietekmēs Baltijas un Ziemeļvalstu balansēšanas tirgus likviditāti;
 - 11.6. precizēt informāciju par veicamajām darbībām saistībā ar mērīšanas datiem 15 minūšu laika izšķirtspējā balansēšanas pakalpojuma saņēmēju grafiku sastādīšanai;
 - 11.7. sniegt papildu informāciju un detalizētu pamatojumu vai papildu skaidrojumu par koncepcijas dokumentā noteikto par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanas ietekmi uz pāreju uz 15 minūšu mērījumu izšķirtspēju, Baltijas un Ziemeļvalstu balansēšanas tirgus sadarbību, balansēšanas pakalpojuma sniedzēju grafiku sastādīšanu, vienotu nākamās dienas tirgus sasaistīšanu, kā arī uz mērīšanas datu attiecināšanu.
 12. 2020.gada 3.novembrī AS “Augstsprieguma tīkls” informēja Regulatoru, ka Baltijas pārvades sistēmas operatori nav panākuši vienošanos par grozītā atkāpes pieprasījuma gala redakciju, tādēļ 2020.gada 3.novembrī tas netiks iesniegts, vienlaikus norādot, ka savstarpējo vienošanos pārvades sistēmas operatori plāno panākt līdz 2020.gada 12.novembrim. AS “Augstsprieguma tīkls” ar 2020.gada 16.novembra vēstuli Nr.2.5/2020/4109 iesniedza Regulatoram grozīto atkāpes pieprasījumu. Grozīto atkāpes pieprasījumu Igaunijas regulatīvā iestāde saņēma 2020.gada 17.novembrī, bet Lietuvas regulatīvā iestāde – 2020.gada 16.novembrī.

13. AS "Augstsprieguma tīkls" ar 2020.gada 1.decembra vēstuli Nr.2.5/2020/4301 informēja Baltijas regulatīvās iestādes, ka Baltijas pārvades sistēmas operatori ir pārskatījuši grozītajā Atkāpes pieprasījumā izmantotos argumentus un secinājuši, ka grozījumus Konceptijas dokumentā vairs nav nepieciešams veikt. Lai sniegtu Baltijas regulatīvajām iestādēm Atkāpes pieprasījuma grozījumu pieprasījumā noteikto informāciju un nepieciešamos paskaidrojumus attiecībā uz Konceptijas dokumentu, AS "Augstsprieguma tīkls" ar minēto vēstuli iesniedza atbilžu kopsavilkumu.
14. AS "Augstsprieguma tīkls" atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 62.panta 5.punktam un 8.punkta a) apakšpunktam grozītajā Atkāpes pieprasījumā ir iekļāvusi šādu informāciju:
- 14.1. atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 62.panta 5.punkta a) apakšpunktam AS "Augstsprieguma tīkls" grozītajā Atkāpes pieprasījumā norāda, ka atkāpe tiek pieprasīta no Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu no 2020.gada 18.decembra;
- 14.2. ievērojot Regulas Nr.2017/2195 62.panta 5.punkta b) apakšpunktā noteikto, AS "Augstsprieguma tīkls" grozītajā Atkāpes pieprasījumā pieprasījusi noteikt atkāpes no Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda ieviešanas piemērošanas termiņu līdz 2024.gada 31.decembrim;
- 14.3. atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 62.panta 5.punkta c) apakšpunktam AS "Augstsprieguma tīkls" grozītajā Atkāpes pieprasījumā ir iekļāvusi detalizētu plānu un grafiku, kurā norādīts, kā pēc atkāpes piemērošanas perioda beigām realizējama un nodrošināma 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanas īstenošana, un kurā ietverti divi atskaites punkti:
- 14.3.1. Baltijas pārvades sistēmas operatoru pievienošanās Eiropas platformai apmaiņai ar balansēšanas enerģiju no frekvences atjaunošanas rezervēm ar manuālu aktivizāciju (turpmāk – MARI² platforma), veicot izmaiņas Baltijas balansēšanas sistēmā saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 20.panta prasībām attiecībā uz manuālo frekvences atjaunošanas procesu un pievienošanas MARI platformai un secīgu 15 minūšu datu apmaiņas spējas īstenošanu "pārvades sistēmas operators-pārvades sistēmas operators" modelī, "pārvades sistēmas operators-balansēšanas pakalpojuma sniedzējs" un "pārvades sistēmas operators-regulēšanas pakalpojumu sniedzējs" biznesa procesos;
- 14.3.2. 2024.gada ceturtais ceturksnis, līdz kuram jānodrošina automātiska frekvences atjaunošanas procesa īstenošana saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 21.panta prasībām, kas ir priekšnoteikums Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmu pievienošanai kontinentālās Eiropas tīklam un kas nepieciešama Baltijas kopējās balansa kontroles ieviešanai 15 minūšu nebalansa norēķinu periodā, secīga Baltijas pārvades sistēmas operatoru pievienošanās Eiropas platformai apmaiņai ar balansēšanas enerģiju no frekvences atjaunošanas rezervēm ar automātisku aktivizāciju (turpmāk – PICASSO³ platforma) un 15 minūšu laika izšķirtspējas mērīšanas datu vākšana sadales sistēmas operatoru līmenī saskaņā ar normatīvo aktu prasībām;
- 14.4. bez šā lēmuma konstatējošās daļas 14.3.apakšpunktā minētajiem atskaites punktiem detalizētajā plānā ir iekļautas šādas darbības:

² *Manually Activated Reserves Initiative*

³ *Platform for the International Coordination of Automated Frequency Restoration and Stable System Operation*

- 14.4.1. Baltijas lokālo risinājumu pilnveidojumu un pielāgojumu īstenošana, nodrošinot, ka visas tirgus laika vienības robežas sakrīt ar 15 minūšu nebalansa norēķinu robežām;
- 14.4.2. tirgus dalībnieku IT risinājumu izstrāde (izmaiņas datu centros un mērījumi ar 15 minūšu izšķirtspēju) un balansēšanas pakalpojuma sniedzēju procesu pārveidošana, lai nodrošinātu mērījumus datus 15 minūšu izšķirtspējā;
- 14.5. atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 62.panta 8.punkta a) apakšpunktam AS “Augstsprieguma tīkls” grozītajā Atkāpes pieprasījumā izvērtējusi grūtības, kas saistītas ar Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu Regulā Nr.2017/2195 noteiktajā termiņā:
- 14.5.1. balansēšanas enerģijas aktivizācijas Baltijas balansēšanas tirgū tiek veiktas 60 minūšu laikposmā, un katrām 60 minūtēm ir viena balansēšanas enerģijas cena, jo, ņemot vērā Baltijas valstu elektrosistēmu paralēlo darbību principus ar Krievijas vienoto elektrosistēmu (IPS/UPS), Baltijas pārvades sistēmas operatori ir pienākums veikt balansa kontroli 60 minūšu laikposmam. Attiecīgi Baltijas pārvades sistēmas operatori vada manuālo frekvences atjaunošanas procesu Baltijas vienotajā balansēšanas enerģijas no frekvences atjaunošanas rezervēm ar manuālu aktivizāciju tirgū, un Krievijas pārvades sistēmas operators apstrādā visas balansa neatbilstības 60 minūšu laikposmam;
- 14.5.2. 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda atbilstoši piemērošanai ir jānodrošina Regulas Nr.2017/2195 44.panta 1.punktā un Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 5.jūnija Regulas (ES) 2019/943 par elektroenerģijas iekšējo tirgu 6.panta 5.punktā noteiktais, ka norēķinu procesiem jānodrošina, ka par nebalansu norēķinās par cenu, kas atspoguļo enerģijas vērtību reāllaikā, kā arī jāstimulē balansēšanas pakalpojumu sniedzējus censties būt balansā vai palīdzēt sistēmā atjaunot balansu;
- 14.5.3. nebalansa norēķini ietver nebalansa attiecināšanu uz attiecīgo nebalansa norēķinu periodu un attiecīgā nebalansa norēķinu perioda nebalansa cenas, kurai jāatspoguļo enerģijas reāllaika vērtību, aprēķināšanu un piemērošanu. Līdz ar to nebalansa cena ir sasaistīta ar balansēšanas enerģijas cenu. Atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 45. un 46.pantam balansēšanas enerģijas cenas aprēķina pamatā ir aktivizētais balansēšanas enerģijas daudzums. Balansēšanas enerģijas aktivizācijas laikposms ir balansa kontroles periods. Lai 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošana atbilstu šā lēmuma konstatējošās daļas 14.3.1.apakšpunktā noteiktajam, viss iepriekš aprakstītais – balansa kontrole, balansēšanas enerģijas aktivizācija, balansēšanas enerģijas un nebalansa cenas noteikšana – jāveic laikposmā, kas nepārsniedz 15 minūtes;
- 14.5.4. lai Baltijas pārvades sistēmas operatoru pievienošanās MARI platformai būtu iespējama, Baltijas balansēšanas tirgū jāīsteno šādas izmaiņas:
- 14.5.4.1. jāievieš 15 minūšu balansēšanas enerģijas tirgus laika vienība;
- 14.5.4.2. jāievieš balansēšanas pakalpojuma sniedzēju grafiku sastādīšana 15 minūšu laikposmā atbilstoši nebalansa norēķinu periodam;
- 14.5.4.3. jāievieš frekvences atjaunošanas rezerves ar manuālu aktivizāciju (mFRR) standarta balansēšanas enerģijas produkts;
- 14.5.4.4. jāievieš 15 minūšu norēķins regulēšanas pakalpojuma sniedzējiem;

- 14.5.4.5. jāievieš balansēšanas enerģijas cenas noteikšana 15 minūšu laikposmam atbilstoši nebalansa norēķinu periodam;
- 14.5.4.6. jāpārveido regulēšanas pakalpojuma sniedzēju procesi (piemēram, jāveic izmaiņas enerģijas ražošanas plānošanas sistēmā);
- 14.5.5. tā kā balansa kontrole Baltijas balansēšanas tirgū tiek veikta 60 minūšu laikposmam, nav iespējams noteikt atšķirīgas reāllaika nebalansa cenas īsākiem norēķinu periodiem, tādēļ Baltijas pārvades sistēmas operatoru pievienošanās MARI platformai, nemainoties balansa kontroles laikposmam, nenodrošinās atbilstošu 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu. Līdz ar to Baltijas pārvades sistēmas operatori plāno pievienoties MARI platformai ne vēlāk kā 2024.gada trešajā ceturksnī;
- 14.5.6. Baltijas balansēšanas tirgū balansa kontroli 15 minūšu laikposmam būs iespējams nodrošināt Baltijas automātiska frekvences atjaunošanas procesa īstenošanas rezultātā, kas kļūs tehniski iespējams pēc Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmas integrēšanās un sinhronizēšanās ar kontinentālās Eiropas elektroenerģijas sistēmu;
- 14.5.7. 2019.gada 27.maijā stājās spēkā līgums par Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmu pievienošanu kontinentālās Eiropas tīklam, kurā noteikts īstenojamo tehnisko pasākumu kopums sinhrona darba uzsākšanai. Saskaņā ar minētā līguma prasībām, ievērojot Eiropas Komisijas 2017.gada 2.augusta Regulas (ES) 2017/1485, ar ko izveido elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības vadlīnijas (turpmāk – Regula Nr.2017/1485) 2.panta 2. un 4.punktā un I pielikumā noteikto, Baltijas pārvades sistēmas operatoriem jānodrošina automātiska frekvences atjaunošanas procesa īstenošana līdz 2024.gada 31.decembrim;
- 14.5.8. līdz Baltijas elektroenerģijas sistēmu pievienošanai kontinentālās Eiropas tīklam automātiska frekvences atjaunošanas procesa īstenošana un vienotā balansēšanas enerģijas no frekvences atjaunošanas rezervēm ar automātisku aktivizāciju tirgus izveidošana nav pamatota, attiecīgi nav iespējama atbilstoša 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošana;
- 14.6. atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 62.panta 5.punkta d) apakšpunktam AS “Augstsprieguma tīkls” grozītajā Atkāpes pieprasījumā paskaidro, ka:
- 14.6.1. balansēšanas enerģijas apmaiņa starp Baltijas un Ziemeļvalstu pārvades sistēmas operatoriem tiek veikta, pamatojoties uz divpusējo līgumu starp Somijas un Igaunijas pārvades sistēmas operatoriem par augstsprieguma līdzstrāvas starpsavienojumiem *Eslink I* un *Estlink II*, kā arī starp Zviedrijas un Lietuvas pārvades sistēmas operatoru par augstsprieguma līdzstrāvas starpsavienojumu *NordBalt*. Balansēšanas enerģijas apmaiņas galvenie principi uz minēto valstu robežām ir saskaņoti un ļauj balansēšanas enerģijas apmaiņu starp Baltijas un Ziemeļvalstu teritorijām tikai ārkārtas situācijās, kā arī nolūkā izmantot ekonomiskākos balansēšanas resursus energosistēmu balansēšanai. Savukārt sadarbība ar Polijas balansēšanas enerģijas tirgu notiek tikai ārkārtas situācijās;
- 14.6.2. atkāpe no Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta attiecībā uz 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu neietekmēs izveidoto sadarbību ar Ziemeļvalstu un Polijas enerģijas balansēšanas tirgiem, jo Baltijas, Ziemeļvalstu un Polijas pārvades sistēmas operatori ir MARI⁴ projekta

⁴ *Manually Activated Reserves Initiative*

dalībnieki un Baltijas, Ziemeļvalstu un Polijas balansēšanas tirgu turpmāka attīstība tiek veikta saskaņā ar MARI platformas īstenošanas satvara prasībām. Izmaiņas balansēšanas enerģijas apmaiņā starp Baltijas un blakus esošajiem tirgiem tiks veiktas saskaņā ar MARI platformas īstenošanas satvara prasībām, saskaņojot tās ar visām iesaistītajām pusēm. Ziemeļvalstu regulatori šobrīd izvērtē atkāpes no Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta attiecībā uz 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu Ziemeļvalstu pārvades sistēmas operatoriem līdz 2023.gada 22.maijam;

14.6.3. lai nemazinātu balansēšanas enerģijas tirgus likviditāti, kas veidojusies Baltijas, Ziemeļvalstu un Polijas pārvades sistēmas operatoru sadarbības rezultātā, Baltijas pārvades sistēmas operatori plāno ieviest MARI platformu paralēli ar Ziemeļvalstu un Polijas pārvades sistēmas operatoriem⁵;

14.7. atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 62.panta 5.punkta e) apakšpunktam AS “Augstsprieguma tīkls” grozītajā Atkāpes pieprasījumā paskaidro, ka atkāpe no Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu ilga elektroenerģijas nebalansa norēķinu perioda piemērošanu līdz 2024.gada 31.decembrim neradīs nekādu tiešu vai netiešu risku balansēšanas enerģijas tirgu integrācijai visā Eiropā vai darbības drošības riskus, jo;

14.7.1. izmaiņas Baltijas balansēšanas tirgus sistēmā tiks veiktas, tikai Baltijas pārvades sistēmas operatoriem pievienojoties MARI platformai, kad tiks ieviesta 15 minūšu balansēšanas enerģijas tirgus laika vienība, frekvences atjaunošanas rezerves ar manuālu aktivizāciju (mFRR) standarta balansēšanas enerģijas produkts, 15 minūšu norēķins regulēšanas pakalpojuma sniedzējiem, balansēšanas enerģijas cenas noteikšana 15 minūšu nebalansa norēķinu periodam un pārveidoti regulēšanas pakalpojuma sniedzēju procesi;

14.7.2. pievienojoties MARI platformai, Baltijas pārvades sistēmas operatori nodrošinās, ka Baltijas vienotais balansēšanas enerģijas no frekvences atjaunošanas rezervēm ar manuālu aktivizāciju tirgus ir Eiropas balansēšanas enerģijas no frekvences atjaunošanas rezervēm ar manuālu aktivizāciju tirgus neatņemama sastāvdaļa;

14.7.3. balansēšanas tirgus darba procedūra atbildīs sinhronās zonas prasībām. Lai īstenotu balansēšanas enerģijas no frekvences atjaunošanas rezervēm ar manuālu un automātiski aktivizāciju tirgū jaunās darba procedūras Baltijas elektroenerģijas sistēmu pievienošanai kontinentālās Eiropas tīklam, Baltijas pārvades sistēmas operatori ievēros Regulā Nr.2017/1485 noteiktās darbības drošības prasības.

15. Baltijas regulatīvās iestādes, cieši sadarbojoties un savstarpēji koordinējot savas darbības, rūpīgi izvērtēja grozīto Atkāpes pieprasījumu, lai panāktu vienošanos, ka grozītais Atkāpes pieprasījums atbilst Regulas Nr.2017/2195 62.panta prasībām, un 2020.gada 1.decembrī piekrita piešķirt atkāpi no 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu līdz 2024.gada 31.decembrim⁶.

16. AS “Augstsprieguma tīkls” pilnvarotais pārstāvis 2020.gada 10.decembra padomes sēdē uzturēja lūgumu piešķirt atkāpi no Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības

⁵ Baltijas balansēšanas tirgus noteikumi (darbībai ar MARI platformu): <https://www.ast.lv/lv/events/baltijas-pso-ir-kopigi-sagatavojusi-baltijas-balansesanas-tirgus-noteikumus-darbibai-ar>

⁶ *Position paper of the Baltic national regulatory authorities on the amended Baltic transmission system operators' request for derogation from Article 53(1) of Commission Regulation (EU) 2017/2195 of 23 November 2017 establishing a guideline on electricity balancing:* https://edus.sprk.gov.lv/?s=2&dok_reg=15860&details=211951

piemērošanas par 15 minūšu ilgu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu līdz 2024.gada 31.decembrim.

Regulators secina

1. Izvērtējot šā lēmuma konstatējošās daļas 14.punktā norādīto informāciju, Regulators secina, ka AS “Augstsprieguma tīkls” grozītajā Atkāpes pieprasījumā ir iekļāvusi Regulas Nr.2017/2195 62.panta 5.punktā noteikto informāciju, kā arī atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 62.panta 8.punkta a) apakšpunktam norādījusi un pamatojusi darbības, kuras nav iespējams veikt, lai īstenotu Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasību par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu grafiku sastādīšanas zonā Regulā Nr.2017/2195 noteiktajā termiņā, kas ļauj Regulatoram izvērtēt Regulas Nr.2017/2195 62.panta 8.punktā noteiktos aspektus.
2. Izvērtējot šā lēmuma konstatējošās daļas 14.punktā norādīto informāciju, Regulators secina, ka līdz Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmas integrācijai un sinhronizēšanai ar Eiropas tīkliem 2024.gada 31.decembrī nebalansa cenas norēķins tiks veikts 60 minūšu laikposmam. Šāds norēķins tiks saglabāts, jo nebalansa cenu veidos balansēšanas enerģijas cena un norēķini ar atvērto balansēšanas pakalpojumu nodrošinātāju, kas tiek veikti 60 minūšu laikposmā. Attiecīgi atbilstoša 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošana nav iespējama, un savu secinājumu Regulators pamato ar šādiem apsvērumiem:
 - 2.1. balansa kontrole Baltijas balansēšanas tirgū tiek veikta 60 minūšu laikposmā, ievērojot Baltijas valstu elektrosistēmu paralēlās darbības ar Krievijas vienoto elektrosistēmu (IPS/UPS) principus;
 - 2.2. ievērojot, ka atbilstoši Regulas Nr.2017/2195 44.panta 1.punktam un Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 5.jūnija Regulas (ES) 2019/943 par elektroenerģijas iekšējo tirgu 6.panta 5.punktam 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanai ir jānodrošina, ka norēķinu procesiem tiek doti pienācīgi ekonomiskie signāli, kas atspoguļo nebalansa situāciju un par nebalansu norēķinās par cenu, kas atspoguļo enerģijas vērtību reāllaikā, kā arī jāstimulē balansēšanas pakalpojumu sniedzēji censties būt balansā vai palīdzēt sistēmā atjaunot balansu, atbilstoši 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošana iespējama, ja visi elementi, proti, balansa kontrole, balansēšanas enerģijas aktivizācija, balansēšanas enerģijas un nebalansa cenas noteikšana, tiek veikti 15 minūšu nebalansa norēķinu periodā;
 - 2.3. veicot izmaiņas Baltijas balansēšanas sistēmā tikai saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 20.panta prasībām attiecībā uz manuālo frekvences atjaunošanas procesu un Baltijas pārvades sistēmas operatoriem pievienojoties MARI platformai, Baltijas balansēšanas tirgū tiks ieviesta 15 minūšu balansēšanas enerģijas tirgus laika vienība, frekvences atjaunošanas rezerves ar manuālu aktivizāciju standarta balansēšanas enerģijas produkts, 15 minūšu norēķins balansēšanas pakalpojuma sniedzējiem, balansēšanas enerģijas cenas noteikšana 15 minūšu nebalansa norēķinu periodā un pārveidoti balansēšanas pakalpojuma sniedzēju procesi, bet balansa kontrole Baltijas elektrosistēmā tiks veikta 60 minūšu, nevis 15 minūšu laikposmā, tādējādi, nenodrošinot iespēju atbilstoši 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanai;
 - 2.4. balansa kontrole Baltijas elektrosistēmā 15 minūšu laikposmā tiks nodrošināta Baltijas automātiska frekvences atjaunošanas procesa īstenošanas rezultātā, kas saskaņā ar līguma par Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmu pievienošanu kontinentālās Eiropas tīklam (spēkā no 2019.gada 27.maija) prasībām un ievērojot

- Regulas Nr.2017/1485 2.panta 2. un 4.punktā un I pielikumā noteikto Baltijas pārvades sistēmas operatoriem jānodrošina līdz 2024.gada 31.decembrim.
3. Izvērtējot šā lēmuma konstatējošās daļas 14.punktā norādīto informāciju, Regulators secina, ka atkāpes no Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu ilga elektroenerģijas nebalansa norēķinu perioda piemērošanu piešķiršana līdz 2024.gada 31.decembrim nerada riskus balansēšanas tirgu integrācijai visā Eiropā un sistēmas darbības drošībai, un savu secinājumu pamato ar šādiem apsvērumiem:
 - 3.1. Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmas nav integrētas un sinhronizētas ar kontinentālās Eiropas tīkliem;
 - 3.2. Baltijas pārvades sistēmas operatori, ne vēlāk kā 2024.gada trešajā ceturksnī pievienojoties MARI platformai, veiks nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu, ka saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 prasībām Baltijas vienotais balansēšanas enerģijas no frekvences atjaunošanas rezervēm ar manuālu aktivizāciju tirgus ir Eiropas balansēšanas enerģijas no frekvences atjaunošanas rezervēm ar manuālu aktivizāciju tirgus neatņemama sastāvdaļa;
 - 3.3. Baltijas pārvades sistēmas operatori atbilstoši Regulā Nr.2017/1485 noteiktajam īsteno jaunās darba procedūras balansēšanas enerģijas no frekvences atjaunošanas rezervēm ar manuālu un automātisku aktivizāciju tirgū, kas nepieciešamas Baltijas elektroenerģijas sistēmu pievienošanai kontinentālās Eiropas tīklam.
 4. Izvērtējot šā lēmuma konstatējošās daļas 14.punktā norādīto informāciju, Regulators secina, ka sadarbībā ar pārējiem Baltijas pārvades sistēmas operatoriem AS “Augstsprieguma tīkls” ir izstrādājusi detalizētu plānu darbībām, kas īstenojamas, lai nodrošinātu Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasību par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu, un aktīvi darbojas tā īstenošanā:
 - 4.1. attiecībā uz manuālo frekvences atjaunošanas procesu saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 20.panta prasībām Baltijas pārvades sistēmas operatori ir MARI projekta dalībnieki un;
 - 4.2. automātiska frekvences atjaunošanas procesa īstenošana saskaņā ar Regulas Nr.2017/2195 21.panta prasībām nepieciešama Baltijas valstu elektroenerģijas sistēmu pievienošanai kontinentālās Eiropas tīklam, tādēļ AS „Augstsprieguma tīkls” kopā ar Lietuvas, Igaunijas un Polijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoriem īsteno projektu Baltijas valstu elektroenerģijas pārvades sistēmas integrācijai un sinhronizēšanai ar kontinentālās Eiropas tīkliem, kas ir daļa no Baltijas enerģijas tirgus integrācijas plāna (BEMIP), ietverts ENTSO-E Kopienas elektroenerģijas tīkla attīstības 10 gadu 2018.gada plāna projektu kopumā Nr.170 „Baltijas sinhronizācija ar kontinentālo Eiropu”, Eiropas Savienības kopīgo interešu projektu 4.sarakstā ar Nr.4.8 un Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2021.–2030.gadam.
 5. Izvērtējot šā lēmuma konstatējošās daļas 14.punktā norādīto informāciju, Regulators secina, ka Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu neīstenošana nerada ietekmi nediskriminācijas un konkurences ar citiem Eiropas tirgus dalībniekiem aspektā, jo īpaši attiecībā uz pieprasījuma reakciju un atjaunojamiem energoresursiem, kā arī viedo tīklu infrastruktūras attīstību, un savu secinājumu pamato ar šādiem apsvērumiem:
 - 5.1. atbilstoša 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošana ir netieši saistīta ar pieprasījuma reakcijas pakalpojuma attīstību. Pieprasījuma reakcijas pakalpojuma attīstību veicinošs faktors ir viedo tīklu attīstība, kas, kā norādīts šī punkta 5.2.apakšpunktā, netiek kavēta vēlāk, īstenojot Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasību par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu;
 - 5.2. noteikts tīkla viedizācijas līmenis ir priekšnoteikums 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda pilnīgai piemērošanai un attiecīgi, lai iegūtu mērīšanas datus 15 minūšu

nebalansa norēķinu periodā, jāveic komercuzskaites mēraparātu maiņa vai pārkonfigurēšana. Šādas izmaiņas ietekmē visus elektroenerģijas apgādes sistēmas lietotājus, jo īpaši elektroenerģijas sadales sistēmu operatorus, un tās nav ātri īstenojamas. Vēlāk īstenojot Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasību par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu, elektroenerģijas sadales sistēmas operatoriem tiek nodrošināts pietiekams laiks, lai attīstītu viedo tīklu infrastruktūru atbilstošā līmenī, nodrošinot sekmīgu 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu. Līdz ar to Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu vēlāka īstenošana nekavē viedo tīklu infrastruktūras attīstību.

6. Izvērtējot šā lēmuma konstatējošās daļas 14.punktā norādīto informāciju, Regulators secina, ka grozītajā Atkāpes pieprasījumā noteiktais atkāpes no Regulas Nr.2017/2195 53.panta 1.punkta prasības par 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda ieviešanas piemērošanas termiņš – līdz 2024.gada 31.decembrim – ir pamatots, jo tas sakrīt ar laiku, kas Baltijas pārvades sistēmas operatoriem jāveic pēdējā darbība – jāorganizē Baltijas kopējā balansa kontrole 15 minūšu nebalansa norēķinu periodā –, lai nodrošinātu atbilstošu 15 minūšu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu.

Pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 5.pantu, 9.panta pirmās daļas 9.punktu, Elektroenerģijas tirgus likuma 5.panta sesto daļu, Komisijas 2017.gada 23.novembra Regulas (ES) 2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas 5.panta 4.punkta h) apakšpunktu un Administratīvā procesa likuma 55.panta 1.punktu un 65.panta trešo daļu,

padome nolemj:

piešķirt Latvijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram AS “Augstsprieguma tīkls” atkāpi no Eiropas Komisijas 2017.gada 23.novembra Regulas (ES) 2017/2195, ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas 53.panta 1.punkta prasības piemērošanas par 15 minūšu ilgu nebalansa norēķinu perioda piemērošanu līdz 2024.gada 31.decembrim.

Lēmums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.

Priekšsēdētājs

R. Irklis

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU